

הארץ	חלב, ק"ג	חלבון, ק"ג	שומן, ק"ג	פרים, מס'	בנות, מס'
ארה"ב	+ 633	+ 17	+ 21	359	65,707
קנדה	+ 361	+ 14	+ 13	51	4,127
ישראל	+ 982	+ 24	+ 26	18	1,706
גרמניה	+ 290	+ 10	+ 16	36	8,272
ניו זילנד	+ 2	+ 3	+ 14	3	526

המלטות מבכירות מאפריל עד אוקטובר 1994.

הפר	המלטות, מס'	חלב, ק"ג	שומן, ק"ג	חלבון, ק"ג	שומן, %	חלבון, %
מפי	357	10036	314	291	3.15	2.91
גנדי	479	9725	322	201	3.31	3.00
גלגל	441	9771	305	288	3.14	2.95
פצפון	742	9494	311	288	3.30	3.04

תצוגת הבקר ה-42 של בנות פרים ע"ש משה הימן ז"ל

חיים שטורמן – "און"

אלה פרים בני 5 שנים בערך, ובארץ פזורות 80–100 בנות מבכירות של כל אחד מהם. מבכירות אלה הן בדרך כלל לקראת סיום תחלובתן. הפעם נבחרו שלושה פרים והם:

טבע	3241
סנפיר	3235
גדר	3178

השנה, בשל מחלת הפה והטלפיים נדחתה התערוכה מהקיץ לסתיו ועקב כך רב בנות הפרים הללו כבר המליטו ונמצאו בתחילת תחלובתן השניה. אי-לכך, תצוגת בנות שלשת הפרים האלה היתה תצוגה של פרות בתחלובה שניה ויש להתחשב בכך כאשר משווים אותן ללוח הפרים, בו פר רביעי ששייך לחבורה זאת הוא **ספורט 3168**. ספורט בן ספיריט האמריקאי ואפונה בת פדיון מקיבוץ כפר עזה, שהיה ראשון במבחן חמ"מ ושיפוט תכונות גוף ועטין טובים יחסית, התחיל לעבוד כפר מזריע עד שהגיע המבחן החצי-שנתי העוקב, שממנו הסתבר

בהמשך לפתח דבר שנכתב בחוברת "משק הבקר והחלב" הקודמת ברצוני לסכם את תצוגת הבקר ה-42 שהתקיימה בשטח התערוכה שליד "און", שריד ב-25.11.94.

זאת התערוכה השלישית במתכונתה הארצית והפרים המוצגים הם מהמאגר הארצי של פרי ישראל, הפרות המובלות לתערוכה הן מכל משקי ההתאחדות והעיקר – הרפתנים הרפתניים הבאים לחזות בתערוכה – אף הם באים מכל רחבי הארץ.

כבכל שנה, התצוגה מחולקת לשני חלקים.

◁ הנושא המרכזי: הצגת בנות הפרים שחוזרים לעבודה אחר שנות ההמתנה, הלוא הם פרי המיכל החדשים.

◁ נושא או שניים שהם מענייני השנה.

הצגת בנות פרים

לנושא המרכזי, העיקרון המנחה בבחירת פרים לתצוגה הוא: פרים החוזרים לעבודה מיד לאחר מבחנם ושכנותיהם עדיין לא הוצגו.

טבע מפגין במבכירותיו תכונות "קנדיות" אופייניות. מבכירות גדולות, בערך כממוצע, חלבניות אך בעיקר בולטות בעטיניהן הנהדרים, סימטריים, גבוהים מעל לעקב עם מיקום פטמות מצויין.

פר הופך להיות "פר מיכל" בעיקר בשל כמויות החלב והחמ"מ של בנותיו. אכן מבחן הייצור של בנות טבע היה מצויין. במבחן מאי 1994 טבע יצא כאחד הפרים הגבוהים בלוח.

כדאי לציין, שכמו לכל פר גם לפר זה נשאר לעבור עוד שלש "משוכות" – מבחן אופן המלטה, מבחן בנותיו בתחלובה שניה והעיקר – כושר ייצור זרמה לאספקת הצריכה.

עתה, לאחר התערוכה בוצעו שלשת המבחנים הנזכרים ולצערנו בשלושתם טבע בינוני למדי.

בתערוכה בלטו בנות טבע לטובה, והיו הקבוצה המבוקרת ביותר וקוצרת המחמאות.

שהפר פחות טוב בחמ"מ ומשום כך הוצא ממכלי ההזרעה.

לכן על אף יופיין, לא הצגנו את בנותיו כיוון שהפר אינו עובד עוד. **תמים 3123** הוא הפר היחיד שבנותיו היו מבכירות, ועל כך בהמשך. ועתה לתערוכת הפרים.

טבע 3241, בן טאב הקנדי וחיזור מקיבוץ מעברות, בת עמיר בן איכר, בשנת 1987 בוצע הנסיון הקנדי שעל תוצאותיו דווח ב"משק הבקר והחלב" האחרון. במסגרת נסיון זה יובאה לארץ זרמה שלושה פרים קנדיים: אנהסר, אימאג' וטאב.

בנות בניהם מגיעות בימים אלה למבחן. טאב הצטיין גם בקנדה בתכונות גוף טובות ולאו דוקא בתכונות ייצור חריגות.

עמיר, סבו של טבע מצד אמו, הצטיין אף הוא כפר מוריש תכונות גוף יפות, עטינים טובים וצמודים, עם מיקום פטמות טוב.



הפרה בגין 119, בת הפר טבע 3241 ופרה בת שץ מרפת גבת.

וציוניהם נמוכים מהמוצע.

הבנות שהוצגו בתערוכה בתחלובתן השניה היו פרות מייצגות בהחלט, יצרניות חלב שאינן מתבלטות בצורתן. ובכל זאת היו כמה בנות יפות בקבוצת המוצגות.

הפרה שנבחרה כמצטיינת בקבוצת בנות סנפיר היתה **זאנו 9139** מיגור, בת בת-שמיא, בשל עטיניה המחוברים היטב, מיקום הפטמות הטוב יחסית וצורתה הכללית הנאה.

מזה כשנה סנפיר לא מייצר זרמה וזרמתו אינה נמצאת במיכלי המזריעים.

נדר 3178 בן לייזר ועדן מצאלים, בת גיוס. צורתן של בנות נדר היתה אכזבה קשה. מצד אביו ומצד אב אמו התכוונות מאד ידועות, הפדים נפוצים ומוכרים. אמנם קו גיוס נחשב כלא נצטיין בעטינים יפים אך אמו, שתצלומיה עמנו, היתה פרה יפה עם עטינים טובים,

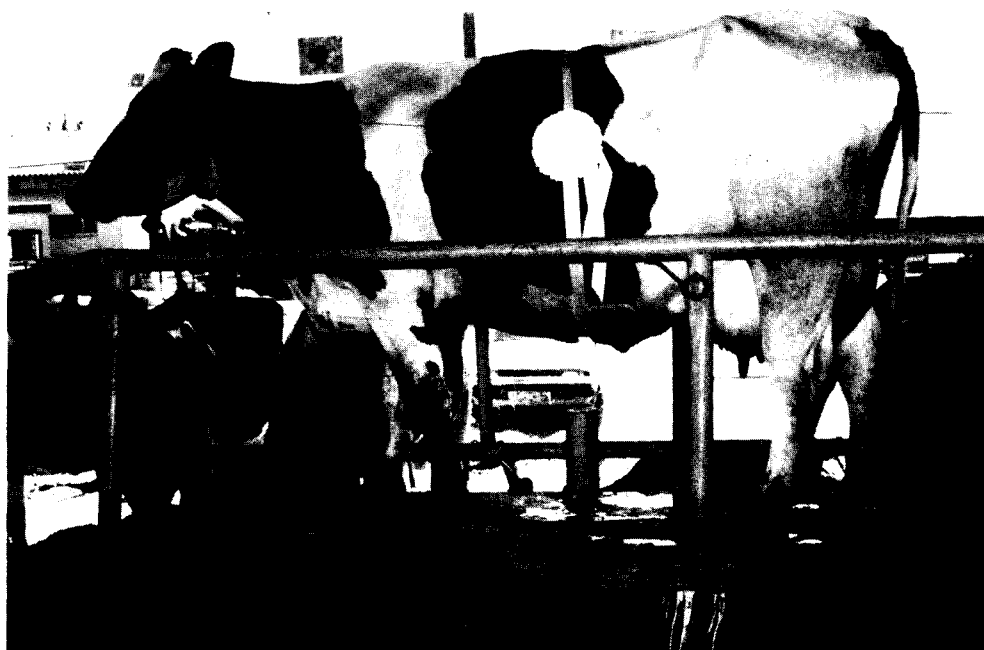
כפרה המצטיינת ביופיה בין המוצגות נבחרה הפרה **בגין 119**, בתה של בת שץ מקיבוץ גבת.

בנות **סנפיר 3235** בן סנדנץ האמריקאי ודלית מבית-אלפא, בת פורד האמריקאי המפורסם מאד בימנו.

סנדנץ, אביו של סנפיר העמיד כמה פרי צמרת בלוח הישראלי ובראשם סינבד, הראשון ברשימת פרינו.

בישראל נראה שלסנדנץ יש הצלחה ויתכן שיש לה סיבת התאמה מסויימת שלא זכו בה פרים מפורסמים כמו פורד.

אמו של סנפיר, דלית, היתה אחת הפרות הבודדות מבנות הפרים האמריקאיים שהגיעו להיות עתודות, עובדה תמוהה כשלעצמה. דלית היתה פרה גדולה, עם עטין גדול מאד וחלב רב אך דל מוצקים. בנות סנפיר הן גדולות מאד עם רגליים טובות וחזקות, אך עטיניהן גדולים



הפרה **זאנו 9139**, בת הפר סנפיר 3235 ופרה בת שמאי מרפת יגור.

החלב של בנותיו. קיימת האפשרות לעבוד עם פר זה אך ורק על פרות עם עטינים טובים מאד ולקוות לפשרה סבירה. בבעיה את נדון גם הפרק השני הל כתבה זו – בנושא אמהות ובנותיהן.

תמים 3123 בן סטוארט האמריקאי ותמימה בת לב הישראלי מקיבוץ חפץ חיים הוא פר מבוגר יחסית שהחל להזריע כפר נבחן כבר לפני כשלוש שנים ועתה באות אלפי בנותיו החדשות, שנתונייהן משמשים למבחן החוזר.

לאחר מבחן אופן ההמלטה שנעשה לו, תמים יצא הפר "הכי פחות גרוע" להזרעת עגלות באותן שנים ולכן היתה ותהיה לו תפוצה רבה בהרכב העדר בשנים הקרובות.

כיום הפר עדיין ברמת חמ"מ שימושית, אך עם ריכוזיות נמוכה בשומן ובחלבון. בנותיו הן בדרך כלל גדולות, חלבניות, עם עטין טוב, צמוד ועם מיקום פטמות טוב מהמוצע.

צמודים וחזקים, ואביו של נדר, ליזר, נחשב לפר משפר עטינים עם שיפוט גופני טוב, והשילוב ביניהם צריך היה לתת תוצאה סבירה.

10 הבנות שהגיעו לתערוכה היו עם עטינים בלתי סימטריים, גדולים ותלולים, ובצוות השופטים הוחלט לא להביא אף אחת מהן כ"מצטיינת" לבמת מקבלות הפרסים. כפרס תנחומים קיבל ב"ס חקלאי בן-שמון את פרס המשק המצטיין בשל הטיפול בפרות והכנתן לתערוכה.

ברצוני לציין שבמבחן הפרים החדש, מנובמבר 1994, עלה נדר בדירוג החמ"מ למקום השני בלוח, אחרי סינבד, וזאת בשל כמויות החלב האדירות של בנותיו, אך עם הרכב חלב דליל מאד. תופעה זאת של פר עתיר תנובה עם מבנה עטינים גרוע מעמידה כל מטפח ורפתן בפני דילמה קשה. האם לוותר על הפר, ולא לסגת במבנה העטין, אך מצד שני – להפסיד את שפע



הפרה **אניטה 5090**, בת הפר **תמים 3123** ופרה בת גנוסר מרפת רמת-דוד.

בתכונות ייצור עבור שיפור במבנה העטין ואם כן – באיזה מידה. מצב לוח הפרים שלנו היום מציג את הבעיה במלוא חריפותה, כאשר נדר, אחד הפרים עם מבנה עטין בוותיו הגרוע ביותר שנראה במחזורינו בשנים האחרונות נמצא במקום השני בחמ"מ, אחרי סינבד וכל רפתן צריך לקבל החלטה, לוותר או לא על התנובה המופלגת כאשר היא צמודה לעטין כזה.

כאשר התשובה לשאלה הראשונה היא כן (כדאי) – נשאלת השאלה, האם זה אפשרי? באיזה דרך? האם על ידי הכנסת השיפוט הגופני לאינדקס הטיפוח, או על ידי תכנית שידוך פרטנית המונחית בעקרונית על ידי הרפתן ובוחרת בעזרת המחשב פר שיהיה "זיווג מתקן" (corrective mating), להשיג שינוי לטובה בבד אחד, לעומת פגמים קשים באם על ידי הכוונת אב הפכו לפגעי האם.

בתערוכה קל מאד למצוא דוגמאות לכל

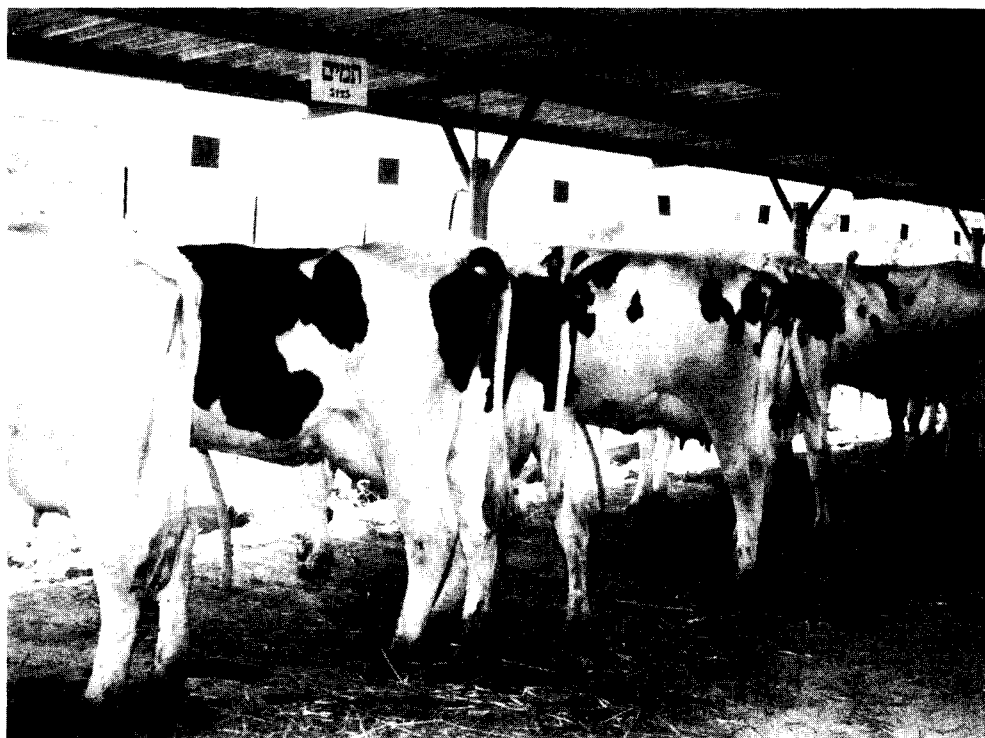
בנות תמים, היחידות שהיו מבכירות בתערוכה, היו גבוהות יחסית, חלבניות ועדינות, עם עטינים בינוניים מכל הבחינות. בלטה בעיקר עדינותן ורזונן של הפרות. הפרה המצטיינת היתה **אניטה 5090** מרמת דוד, בת בת-גנוסר בן גיוס.

אמהות ובנותיהן

בתערוכה זאת ניסינו להציג את האפשרות להשפיע על מבנה העטין על ידי שימוש מכוון בפרים. חילוקי הדעות בנושא זה מפלגים את מחנה הרפתנים, המדענים והמטפחים לאורכו, אם על המטרה ואם על הדרך להשגתה.

כמה כנסים, ועדות טיפוח, סרטוני וידאו ומאמרים מדעיים הובאו מכל צד להוכיח את אמיתות ונחיצות דעה זאת או הנוגדת לה. בעיקרה – השאלה נראית כך:

האם כדאי או לא, להקריב התקדמות גנטית



קבוצת בנות תמים 3123, כולן מבכירות.

הנחה, אך בכל זאת הופתענו לראות עד כמה היה פשוט למצוא דוגמאות לשלושת המצבים שרצינו להציג והם:

מבנה עטין

האם	אב הבת	הבת
1. גרוע	משפר	טוב
2. גרוע	גורע	גרוע
3. טוב	גורע	פונקציונלי

להרכב הראשון הובאו זוגות פרות עם עטינים גרועים כשבנותיהן בנות פרים משפרי עטין. הובאו בנות בוטח ממשמר העמק ומהעוגן, ובת שטן ממשמר העמק; אכן נראה השיפור בעטין בנקל.

להרכב השני – גם הוא לצערנו נמצא בחצרותינו, כאשר פרות בעלות עטינים גרועים מוזרעות בפדים בעלי שיפוט גרוע (בת גולית מהעוגן).

להרכב השלישי – בא להדגים את האפשרות והנהוג המומלץ להשתמש בפרי הצמרת בייצור, בעלי השיפוט הגרוע בעטין, על פרות עם עטינים יפים וכתוצאה – לקבל פרות עתירות תנובה עם עטינים פונקציונליים.

לסיכום

התערוכה היתה השנה רבת משתתפים ונאה

מאד. הנושאים הוצגו והרושם מהאופי שיורישו הפדים נראה בבירור. חלקם יעלה בודאי לויכוח ציבורי בפגישות המקצועיות הבאות.

הרושם הכללי היה – שרב הפרות השנה היו רזות מאד. מרפתנים רבים שמענו סברות שונות כגון שזאת השפעת הקיץ, הפרות מנוצלות מדי וכד'. אך העובדה נשארה בעינה, הפרות נראו מאד רזות.

השנה באו הפרות יפות ומוכנות היטב לקראת התערוכה כמעט מכל המשקים. הרפתנים השקיעו בנקיון יסודי, הורדת גושי הזבל – ובהרבה מקרים תספורת עטינים זנב, היה תענוג לראות.

הלוגיסטיקה פעלה ללא דופי, המשאיות היו נקיות ומחוטאות, עם ריפוד גבוה, ראשיות צבעוניות לפי קבוצות אב וקשירה נאותה ללא תקלות ופציעות; מעודד לקראת התערוכות הבאות.

תודת המארגנים שלוחה לכל הנותנים יד להצלחה. בראש ובראשונה לרפתנים ששלחו את פרותיהם לתערוכה, ובמיוחד למאמצי הניקוי וההכנה. ואחרי כן – למזריעים ולפריינים שטרחו מזריחת החמה ולפניה ועד לסיום החלק של היום, לעובדות הבית ולמחלקי המזון, ולכל הקהל שבא בשערים. תקוותנו היא להמשך יפה ומתחדש בשנים הבאות.



השפט המוזן של החודש, לקוח מתוך CANADA HOLSTEIN INFO של נובמבר 1994:

השפט המוזן של החודש, לקוח מתוך CANADA HOLSTEIN INFO של נובמבר 1994: